

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATIRICH

NUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fera de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

¡BONA CULLITA!

CARTAS D' ISTIU

SALSA VARIADA

Lo meu últim article va ser objecte de animadas discussions en tot Cadaqués. En lo Cassino *La Benéfica*, en lo *Café Sport*, en l' altre café dels mariners, fins en *Lo Bombo*, característica tertulia republicana instalada á l' entrada de una casa, sense mes mobles que una taula y uns tamborets, un doll d' aygua y uns quants vasos, ahont s' hi reuneixen los socis pera llegir periódichs, estantne excluhit lo café y tota mena de licors y begudas alcohólicas; en una paraula: en tota la vila no 's parlava mes que de *Cadaqués sur mer*.

Aixís á lo menos m' ho han contat, porque jo no hi era. Ab lo meu company Víctor Rahola, distingit metje y excelent poeta festiu, havíam sortit d' excursió, y admirant de pas lo *Salt de la Gorga*, fréstega cascada, seca actualment, pero que en l' época de las plujas ha de oferir un aspecte admirable, y seguint la riera de Rubiés, vorejada d' espessos olivars y renovadas vinyas, arribarem al Port de la Selva, bonica vila de pescadors mestressa, de una platja espayosa, suau, arrodonida, com la famosa *Concha* de San Sebastián.

Desde allí, ahont prenguerem notas de una costum típica única en lo mon, la pesca de la tunyina ab l' *art gros*, propietat del Comú y ab la cooperació de tots los vehins, montarem al día següent á las ruinas del famós monestir de Sant Pere de Roda, realisant una de las excursions que han deixat en lo meu esperit una impressió mes fonda... Pero ¿cóm descriurela avuy, sense desviarme del objecte que m' ha fet agafar la ploma?

Ho deixarém per un' altra ocasió. Serveixi lo indicat per justificar la meua ausencia de aquesta vila en lo mes fort de las discussions promogudas per l' article *Cadaqués sur mer*.

**

L' idea de la vila transformada y explotada al istil francés sembla que trobá molts adeptes y partidaris entre 'ls fillis de la població. Sería per ells un gust que 'ls produhiría quantiosos beneficis véurela frequentada tot l' any, hivern é istiu, puig en totas las estacions disfruta de un clima benigne, per milers de forasters amichs de tots los regalos. Ja que no plou gayre sobre la terra assedegada, que á lo menos ploguessin bitllets de banch. ¡Ab quín gust los recullirían, y quants y quants medis posarían en planta per mereixé'ls aquests cadaquesenchs que per naturalesa son tan amables, franchs y simpátichs!

En cambi algunas familias acomodadas que vegetan en la vila, vivint cómodament de la seva rendeta, no veurían pas ab agrado la transformació de son tranquil refugi en una estació balneárica, rival de las platjas mes famosas. Lo trahut que aixó portaría vindría á perturbar sa pacífica existencia rodejada de tota mena de comoditats domésticas fácilmente obtingudas. Y es ben segur que davant de l' irrupció abigarrada de turistas, fugirían mes que depressa en busca del sossego que aquí haurían perdut per sempre mes.

Peró 'ls enemichs mes resolts de *Cadaqués sur mer* son los actuals forasters; los que cada any hi venen, precisament per ser la vila lo qu' es avuy, una població típica y exempta totalment d' enfartechs postissos y desconexedora de las exigencias de la moda; los que abominan de las privacions y molestias que produheix l' afany de lluhir; los que al sortir de Barcelona juran no posarse camisa planxada fins á tornarhi á ser: en una paraula, los que durant lo mes ó 'ls dos mesos d' istiu que dedican á l' expansió y

al recreo 's daleixen per fer vida de *salvatjes acomodats*, segons frasse felís del meu amich Víctor Rahola.

Tots aquests varen votar en contra de la transformació de Cadaqués.

Per la meua part, m' adhereixo á la seva opinió.

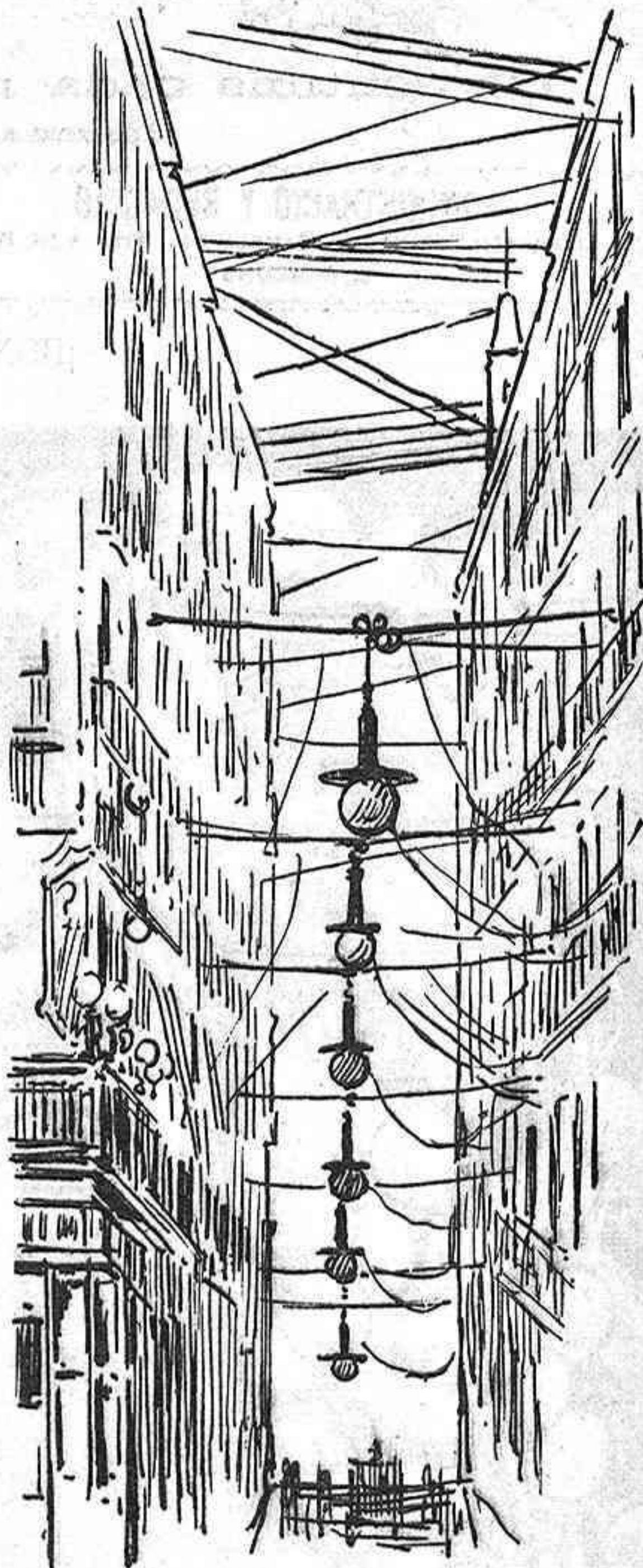
Y al adherirm'hi sento un fort *quiquiriquí*, que traduhit al llenguatge humá, vol dir: —Jo també estich ab vosaltres.

**

Lo gall de ca'n Escotet, per si no ho sabían, es un tipo popular en tota la vila.

Procedeix de un ou del Parch, y, per lo tant los seus pares eran barceloníns; pero ell va naixer á Cadaqués. Pertany á la casta de la *Fleche*, fá cara de Mefistófeles y es molt bon mosso. Conta de tres á quatre anys d' edat, trobantse, per consegüent, en la flor de la juventut. Envanescut de la seva gallar-

CARRER DE FERNANDO

¡Soberbia ideal
¡Tres bien!... ¡Olé!
Per fer sortija
¡qué vindrá bé!

EN LA ÉPOCA MITOLÓGICA

Las carretel-las d' aquell temps.

día, recull probas constants de l' admiració que desperta per tot arréu hont passa.

Constituheixen la séva especialitat las aventuras amorosas. Per realisarlas, tot Cadaqués li es patria. De bon matí surt de casa séva, estufat, balancejant, la ploma llustrosa, la doble cresta encesa com foch, y no torna al galliner fins cap al tart, á l' hora de ajocarse.

Durant aquest temps recorra tots los carrers de la vila, se fica á todas las casas ahont hi ha gallinas, y convidantse sense compliment, espicossa á tort y á dret, y un cop regalat, dispensa sos favors á las mes agraciadas. Es lo sultan de tots los galliners.

Las vehinas de las casas lluny d' esquivarlo, 'l reben ab agrado.

—Miréu—diuhen al veure'l arribar—ja vé 'l *Torero*.

Li han tret aquest motiu y ell sembla que se 'n ufana. Dintre de la séva casta es un primer espasa, com cap mes n' hi haja. Los demás galls s' arreconan y 'l deixan fer.

Algunes vegadas els séus amos han probat de tancar-lo. Pero al veure's reclós se migra, 's desespera y refusa 'l menjar que li donan. No 'ls queda mes remey que obrirli la porta y deixar-lo escapar. Sense la llibertat, la vida se li faria insoportable.

Y está clar, al sentir parlar del afrancesament de Cadaqués, de pulir á Cadaqués, de adornar á Cadaqués ab tots los refinaments de una urbanisació esmerada, lo gall de ca'n Escofet, protesta indignat: —Y ara?... Ca.... ca.... ca.... ¡Quiquiriqui!....

Aquí donaria per terminat lo present article; pero aquest poble ofereix aspectes tan originals, que avants s' acabarán per part meua las ganas d' escriure y per la dels meus lectors las de anarme seguint, que 'ls assumptos dignes de consignarse.

Tornavam l' altre tarde de una font rovellada, y 'ns creuharem pel camí ab un tipo mitj mariner mitj

pagés que ab la cistella al bras venia del tros.

Un dels de la nostra comitiva va saludarlo:

—Adéu siau, *Susano*.

—¿Susano?—vaig preguntar—¿quín nom es aquest?

—Lo masculí de Susana.

Y m' explicaren com á tot foraster que 's casa ab noya de Cadaqués, li donan lo nom de la dona. Quan se casan *nos ab nos*, com diuhen ells, es á dir, fill de la vila ab filla de la mateixa vila, lo marit conserva 'l nom; pero si 'l marit es foraster y 's diu Pere, per exemple, ja no li dirán Pere may mes, sino 'l nom de la séva dona masculinistat.

La dona 's dirá Lola y será en *Lolo*, 's dirá Mercé y será en *Mercé*, 's dirá Conxita y será en *Conxito*. Cadaqués ha de anar sempre á sobre.

Per fortuna 'ls noms se corrompen molt, y de aixó 'n resultan las mes extranyas combinacions, tant mes quan al batejar una criatura, sembla que hi haja punt en agotar los noms mes retumbants del Santoral.

De manera que de una Olimpia 'n fan una *Limpia* ab la major facilitat, y haventse casat la tal Olimpia ab un foraster, al séu marit tothom li diu el *Limpio*.

P. DEL O.

 EN L' ALBUM D' UNA DONA

No se pas si ets blanca ó rossa,
ni si ets lletja ni simpática;
ignoro si ets molt apática,
presumida, tonta ó sossa;
si ets activa ó tens molt fetje;
tot ho ignoro; pro desd' ara
m' atreveixo á dir, si ets mare,
que no serás mare lletja.

AGULETA.

UNA DESGRACIA

Los conductors de la camilla arribaren á la porta del Hospital y deixaren la carga en terra.

—¿Qué hi ha?—preguntá 'l facultatiu de guardia, alsant las cortinetas ab el pols seré del qu' está acostumat á veuren de grossas.

—Un pobre carreter, que segons sembla té una cama trencada.

Y un dels camilleros, tan seré y tranquil com el metje, feu en pocas paraulas la relació del accident.

Era lo de sempre.

Lo carreter anava assentat á una de las varas. De sopte 'l carro havia donat una sotregada violenta, el carreter havia caygut de mala manera, la roda li havia passat per damunt de la cama dreta... y aquí acabava l' historia: lo denés era qüestió del hospital. Ells ja estaban llestos.

Dos empleats de la casa, dirigits pel metje, traqueren al pobre ferit de la camilla y 'l portaren á pas viu á la sala de la Providencia.

Colocat immediatament en un llit, el metje comensá á examinar la ferida y á interrogar al pacient.

—A veure, á veure... potser no será res. ¿Cóm us diheu?

Lo carreter ab prou feynas podía contestarli.

—Pep... per servirlo... ¿Que m' hi fet molt mal?

—No us moguéu... Per ara no us ho puch dir... devegadas el dolor enganya. ¿Anava molt carregat el carro?

—Duya mahons... Un pes molt feixuch. ¿Vol dir que tinch alguna cosa trencada?

—Estiguéu quiet... Ja ho veurém...

—¡Ay, quan la de casa se 'n enteri!... ¡Y la meva pobra canalla!...

—¿Teniu familia?

—Tres criaturas y la dona... ¡Estarém ben arreglats si no puch apariarme promptel!...

—No us despacientéu. Serenitat, calma... y molt será que no 'n surtiu en quatre días...

—¿Vol dir que no será res?...

—Lo que vull dir es que calléu y no belluguéu tant la cama.—

La primera cura estava feta. 'L metje doná en veu baixa algunas instruccions al practicant y desaparegué de la sala acariciantse tranquilament la perilla.

En Pep volía estar quiet; pero no podía lograrho. Sentía á la cama, una mica mes avall del jonoll, un dolor irresistible, una pressió cruel, com si una ma de ferro li estés triturant la carn y 'ls ossos.

Suspirava, cridava, tenia ganas de plorar, de malehir, d' esbravarse ab algú ó ab alguna cosa...

Era terrible lo que li passava. Sense pa á casa... la dona... tres fills... ell en un llit del hospital... ¡No! En la terra no hi havia justicia... ¡Un carreter, un pobre carreter no las havia de sufrir aquellas desgracias!... ¿Qué havia fet, quin crim havia comés porque 'l destino se cebés ab ell d' una manera tan despiadada?...

Febrós, esbufegant, ansiós per trobar un consol que dintre d' ell en vá buscava, en Pep alsá 'l cap y passejá la vista pel seu alrededor.

En la sala hi havia sis ó set llits mes. Tots estaban ocupats per malalts grochs, flachs, silenciosos, que també dirigían al pobre carreter las sevas miradas.

Mogut per impuls extrany, en Pep sentí un desitj, una necessitat invencible d' interrogar á aquells companys de desgracia, tal vegada ab la secreta esperansa d' atenuar ab las d' ells las sevas propias penas.

Incliná 'l cap en direcció á la dreta y preguntá al malalt del llit mes próxim:

—¿Qué tens tú? ¿per qué hi ets aquí?

—Un ómnibus va atropellarme,—respongué 'l pacient ab veu débil:—Jo anava á girar una cantonada, y 'l cotxe, que corria molt mes depressa de lo que en las voltas es permés, se 'm tirá á sobre sense donarme temps de véurel y... aquí 'm tens: un bras trencat y dugas ó tres costellas fetas malbé.—

En Pep decantá 'l cap á l' esquerra.

—Y tú ¿de qué pateixes?

El segon malalt obrí 'ls ulls, mitj closos fins llavors, y contestá ab ira mal reprimida:

—El tranvía t' ho dirá de qué pateixo. ¡Mala negada!... El carrer estava plé de gent, no 's podía donar un pas... El tranvía s' empenyá en passar com una exhalació, en lloch de anar ab la major calma possible... y jo vaig pagarho. Si no surto del Hospital senyalat per tota la vida, ja podré dir que hi tingut sor.—

El carreter, á pesar de la impresió dolorosa que aquests relatos li causavan, mogut del afany de saber, continuá l' interrogatori.

—¿Y á tú, qué t' ha passat?—va dir, alsant una mica mes la veu y dirigintse al malalt que ocupava 'l tercer llit.

—¿A mí? Una cosa molt senzilla. Atravessava un carrer; el carrer era mullat, com si diguessim untat d' un fanch mes resbaladís que 'l sabó... Passo, rellesco y cáych. En aquell moment arriba un cotxe carregat de gaseosas. El cotxero está mirantse una llibreta d' apuntacions. No 'm veu... y 'l cotxe 'm vé á sobre. Quan l' home alsá 'l cap, jo ja estava extés, tacant el fanch ab la sanch meva.—

En Pep comensava á impacientarse. L' ómnibus, el tranvía, el cotxe de las gaseosas... tres trastos casi casi del seu gremi, convertits en instruments de desgracia... Pero havia comensat y no 's podía aturar.

Dirigí la paraula al quart malalt.

—¿També has sigut víctima d' una cosa... de aquestas?—Y al dir *aquestas*, el carreter cambiá la veu, agitat per un temor inexplicable.

—També, també; no t' equivocas—respongué l' aludit, acentuant las paraulas ab visible ensanyament:—las feridas que pel cos tinch escampadas á un carruatje haig d' agrahir las. Era una conductora: 'l cotxero, en compte de mirar al cap dels animals, tirava amoretas á una criada que fregava 'ls vidres del balcó d' un primer pis. El carrer era estret, el carruatje va desviarse del centro y acostantse á la paret, m' hi aplastá d' una manera bárbara, deixantme allí clavat sense esperansas de vida...—

Lo malalt callá... y en Pep no s' atreví á preguntar res mes á ningú.

Los ferits xisclavan, ploravan, llansavan al ayre juraments horribles. Tots sufrían; tots, al refrescar el recort de la seva desgracia, sentían aumentar el dolor de las feridas y la cohissó de las llagas: tots, menos el carreter.

En mitj d' aquell lúgubre concert de gemechs y malediccions, en Pep, que com á ignorant era supersticiós y creya, á ratos, en aquesta má secreta que ab desesperadora inconstancia 'ns ta sentir el pes de sa forsa justiciera... arribá á imaginarse que en la seva desgracia, mes que la estúpida ironía del destino, hi havia la expiació de las culpas del ómnibus, del tranvía, del cotxe de las gaseosas, de la conductora... de tots aquests vehículs que també devegadas aixafan á infelissos sers que tenen dona y criaturas... y no han fet mal á ningú.

A. MARCH.

EXCURSIONISTA

«LA FESTA DEL PLAT»

Dihen—no se si es veritat—
qu' en certs pobles de la Hungría,
d' un prometatje lo dia
celebran trencant un plat.

Lo nuvi es qui en aquests cassos,
de la familia en presència,
l' ha de romprer sens clemència
de sa futura pels nassos.

Pro si per cas ella 's queixa
avants de da 'l pas aquet,
lo nuvi renuncia 'l dret
y se 'l trenca ella mateixa.

Si al primer cop queda intacte,
es impossible 'l casori;
pro si fent gran rebombori
se fa á trossos, fet lo tracte.

Se contan aquests ben bé
ab paciència, y tants com n' hi há,
tants dias han de trigá
á ser marit y mullé.

'Ls de Hungría, 's veu que 'n saben
més de lo que alguns se pensan,
perque al casarse comensan
per lo que molts aquí acaban.

La costum es algo extranya
y 's presta á molts comentaris;
pro tindria partidaris
si s' implantava aquí á Espanya.

Sent com es lo matrimoni

—Si senyors, el camp es un paradís... Sobre tot, si una hi troba una serp que sápigam parlar de pomas... ó de qualsevol altra fruyta pel istil.

un llas per tota la vida,
si no está ben fet á mida
val més donarse al dimoni.

Y 'ls joves que no 'ls fa pó
l' entrar á la confraria,
si imitessin als d' Hungria
'ls 'niria molt milló.

Perque si no han de tirarse
mútuament los plats p'el cap;
si ni l' un ni l' altre 'n sab,
ja no hi ha per qué casarse.

Y, si al contrari han probat
sas forsas primerament,
no s' enganyarán dihent:

«Que no han trencat may cap plat.»

PEPITO LLAUNÉ.

LA MINYONA DEL SEGON

Me refereixo á la Remei; la que fins ara no fa gayres
días, ha tingut per minyona la vehina del segon pis de la
casa ahont un servidor viu.

Feya cinch anys que la coneixia, ó sigui tot lo temps que
va servir á casa donya Ursula, que aixís s' anomenava la
meva vehina. ¡Cinch anys!

¿Veritat que en aquest temps, no deixa de ser un cas molt
raro, que una minyona serveixi.... ¡xeixanta mesos! á un
mateix amo? Jo, si no fos que ho he presenciât ab los meus
propis ulls, de la meva cara.... francament, no ho creuria.

¡Cinch anys!

Mirin que 's necessita heroisme, abnegació, y una virtut
á proba de... majordona, per realisar un fet semblant.

¡Oh! Y lo que mes m' extranya, es que no li hajan donât
encare cap premi.... ¡Pobra xicota!

Noya menos embustera que ella.... no n' hi conegut may
cap. Recordo que 'l primer día que vaig conversar ab ella,

alló, per curiositat no mes, li vaig preguntar la edat que
tenia, y 'm contestá que dinou anys.

Ne feya ja dos d' aixó, quant un día que jo m' estava á
dalt del terrat prenent el sol, (l' única cosa que per ara, no
'm fan pagá res de pendre,) la Remei va pujá á estendre
un cova de roba.

—¡Hola! ... ¿Qué tal?... ¿Cóm está?—digué al véurem.

—Sí, miri ... ja ho pot veure;—vaig contestar. Aquí m'
estich prenent el solet.... Quan un home 's fa vell, ja se sab;
diferent de vosté qu' es joveneta....

—Sí.... prou; joveneta.... Ja vaig pels dinou—me digué
tot ribent, y ensenyantme unas dents, mes negras que las
mitjas de un rector.

Ara pochos días avants de marxar de casa donya Ursula,
vaig trobarla á la escala, y 'm vaig fer venir bé la conver-
sa perque 'm tornés á dir quants anys tenia.

¿Saben que 'm va contestar? Que aviat ne faria.... dinou!

De manera, que, haventli fet en diferentas vegadas y
per espay de cinch anys, la mateixa pregunta, sempre ha
contestat, día mes, día menos, que 'n tenia dinou; lo qual
á forsa de tant repetirm'ho hi arribat á creure que: efecti-
vament diu la veritat.... te dinou anys.

Jo, francament; el día que vaig sapiguer que la Remei,
havía deixat el servey de donya Ursula, vaig sentirho
molt; pero ¡molt!.... que no ho hagués fet cinch anys mes
aviat.

Senyors; alló no era una minyona.... (de servey.... s' en-
ten, de lo demés, no 'n responch) Alló era una calamitat

Quan s' estrená «La Gran vía» va durar tot un any, que
per la finestra del pou, per la escala, y fins pe'ls balcons,
tant de día com de nit no se sentia altra cosa que la veu
de espinguet de la Remei, cantant alló de:

«Pobre, chica;

la que tiene que servir....»

Després vingué l' estreno de «El rey que rabió» y á tot
hora haurian sentit:

«¡Ay! de mí,

¡Ay! de mí....»

Fins que al cap de mitj any de sentir sempre 'l mateix,

L' ÚLTIM BANY

—¡Noya, prou remullament! Ab vinticinch banys que hi prés crech qu' encare soch més grossa que antes.

una comissió de'ls vehins de l'escala, anà á casa donya Ursula, á ferli present que si no mirava de impedir 'ls «jays! de mí» de la seva minyona, 's veurían obligats á queixarse á l'amo de la casa, per veure si ell ho lograva.

Y, efectivament, la Remey no va cantar mes l' «jay! de mí» pero las va agafá ab alló de:

«No cantes más la Africana....»

y.... ¡dali, sempre 'l mateix!

Al cap de temps, al veure que la *lata* continuava, sens trassas de que may tingués fi.... segona visita de'ls vehins á donya Ursula.

—Fills.... no se qué ferhi, —'ns contestá.

—L' hi renyada mil vegadas.... pero m' escolta com.... qui sent ploure.

—Dona, ¿perque no la despatxa?— s' atreví á dirli 'l vehí del primer pis.

—¡Oh! ¡ja ho diu vosté! Creguin que tampoch me faltan motius per queixarme, ja que 'l dia que no 'm trenca un mirall.... me trenca una palangana. Pero no obstant y aixó, l' aguanto perque es una noya molt fiada, y avuy s' hi ha de anar ab peus de plom, ab las minyonas....

De tots modos, ja procuraré que aixó no 's repeteixi.

—Favor que li agrahirém moltíssim, perque no hi ha vehí, que no li surti per las butxacas el «No cantes más la Africana.»

El «duó» no va repetir-se, pero l' endemá estrenavan la «Dolores» de 'n Bretón, y la Remey, (qu' era una *malaltia* per nosaltres), vinga cantá:

«Si vas á Calatayud
pregunta por la Dolores....»

Al cap de un mes, á la escala, sols hi vivía donya Ursula y un servidor.

Tots los vehins, havian.... *tocat el dos*, y si jo no vaig fe 'l mateix, es perque debía mitj any de lloguer, y á mi.... francament, me sab molt greu, anarme'n dels pisos divent lloguers.

Pero com deya aquell, (no se qui era):

Tot vé que s' acaba.

L' altre día, donya Ursula anà á fer una visita á una amiga seva, que viu á Sant Gervasi, y al torná á casa, 's trobá ab la novetat que la Remey havia fugit, en companyia de totas las alhajas y valors que va trobá.

¡Quina sort!....

Sort per mí, entenguémnos, perque la Remey ja comensava á cantar alló de «Las mujeres»:

«Con una falda de percal planchá,
y unos zapatos bajos de charol....»

¡Y creguin que hauría tingut mi-granya per temps!

LLUÍS G. SALVADOR.

LA NOVA SIBILA

No aneu pas á buscarla
del gran temple de Delfos en las runas,
ni en la llunyana Persia,
ni en el Tibur, ni en la perduda Cumas.

Rastrera y miserable,
son *art* explota ab magestat impura,
en ciutats populosas
á despit del Progrés que la rebutja.

Aneu á visitarla
si el porvenir voleu saber tot d' una,
si es que de dona hermosa
penseu lograr l' amor, sens que ella ho vulga.

Si d' una embarassada
us convé perdre 'l fruyt que li repugna,

si algú voleu que 's mori,
ó desitjeu al joch tenir fortuna.

Y sempre complassenta,
la trobareu en lo seu cau, com fura;
ara tirant las cartas,
ara cremant un ciri á Santa Llucia.

Ja bullint un brevatje
per curá el mal donat, ó bé una untura,
y rodejada sempre
d' embaucats ignorants y gent perduda.

EL CINEMATÓGRAFO DE LA SENMANA

Avuy per avuy, Barcelona no veu altrás *vistas* que aquestas.

Sonámbula de veras,
veu, sols dormint, de tot quan li preguntan
al moment la resposta,
y vos la dona ab veu clara y segura.

¡Ay d' aquell que l' admira,
y atent confia en sa paraula insulsa!
ell mateix se prepara
del ser remordiment la negra engunia!

El día que li caygui
la espesa vena que sa vista ofusca,
¡cóm haurá de malehirla,
demanant á la Lley venjansa justa!

Mrs ella, invulnerable,
de ses fanátichs fiels ab las despallas,
viurá feta una reyna,
rodejada de glória y de luxuria!

A. LLIMONER.

MONEDA DE L' HISTORIA

D. Joan Nicasi Gallego assistía á una tertulia literaria en la qual un poeta novell llegía un drama en tres actes.

D. Joan 's va adormir, no despertantse fins al terminar l' acte segón, y encare perque va sentir el soroll de las cadiras dels que s' alsavan per felicitar al autor.

Aquest que havia observat que D. Joan pesava figas,

—A vosté—li digué—no m' atreveixo á demanar-li 'l seu parer, perque sens dupte 's trobava algún tan cansat, y Morfeo...

—Y qui li diu á vosté, amich meu—interrompé D. Joan, picat de que se li tirés en cara la seva falta—¿quí li diu que 'l dormir no es una opinió?

Lo mateix D. Joan Nicasi, á un poetastre que li acabava de llegir un sonet molt dolent, li preguntá:

—Y bé, explicat ¿qué has volgut dir ab aquest sonet?

—D. Joan.... aixó y alló....

—Y donchs, home: ¿per qué no ho has dit?

Fernández y González, lo popular novelista, tenía una vanitat pueril encantadora, que feya la delicia dels seus amichs.

Un día un d' aquests li preguntá:

—Vaja digas... ¿quí 't sembla millor: Homero ó tú?

—Home.... Jo 't diré.... (Com volguent dir: á mí no m' está bé dir que Homero no siguié capás d' escriure tantas novelas com jo.)

***

Pero en un moment d' expansió, en un rapte de orgull dels que ab tanta freqüencia l' acometían, exclamá un altre día, sentat entre 'ls amichs, davant de la taula del café.

—Ni Homero, ni Shakespeare, ni Dante, tots ple-gats, han valgut may lo que jo. Lo que hi ha es que soch molt modest.

Al sentirlo expresarse aixís tots los presents esclafiren la riatlla.

Pero quan deixaren de riure exclamá 'l novelista:

—Vamos á veure: ¿per ventura si no siguiés tan modest parlaría ab vostés?

DOCTOR SALAT.

LLIBRES

INTIMAS VULGARS, per JOSEPH BURGAS (*Mayet.*)—Lo jove colaborador de LA ESQUELLA, de qui tantas y tan bellas composicions s' han publicat en aquestas columnas, ha donat á llum, reunidas en un elegant tomet de prop d' un centenar de páginas, noranta y tantas poesias del género *intim*, plenas de nervi, ben talladas y no escassas de intenció.

Las *Intimas* del Sr. Burgas no son com las que solen fer alguns escriptors, que ab el pretext de dirigirse á la Pepa, á la Joana ó á la Catarina, apilan y apilan versos que en resúm no diuen res, y 'ns contan una infinitat de cosas que ni á nosaltres ens interessan ni á la dama de la *intima* l' han de preocupar gayre. El Sr. Burgas no suca la ploma que no sápigam lo que va á dir, y en tot lo que diu hi ha sempre un rasgo d' ingeni, una observació felis ó una idea propia y original.

Perque 'l lector pugua ferse cárrech del valor de las composicions que figuran en el volúm *Intimas vulgars*, ne copiéim á continuació unas quantas, advertint que escullim aquestas no per ser las millors, sino per ser las més curtas.

«Si no pensas estimarme
com no m' has estimat may,
ma salut y mos diners
¿per qué t' interessan tant?»

«Sóls un mal te desitjo per venjarme
de la teva traició:
que trobis un com tú y que tú l' estimis
com t' estimava jo.»

«Admiro ta hermosura y ton cinisme,
com aquell que s' encanta
al contemplar el fondo d' un abisme
que l' atreu y l' espanta.»

«Sempre está pentinantse y preguntantme:
—Bé, t' agrada aquest cap?—
Jo aixeco 'ls ulls, li miro 'l front y ab sorna
responch:—Sí, no está mal.—
(Pero penso entre mí: «Més que de fóra,
de dintre te l' haurias d' arreglar.»)

¿N' hi ha prou ab aquesta petita mostra?
Donchs, totas las *Intimas Vulgars* son per aquest istil.

***

NARRACIONES, por JUAN B. ENSEÑAT.—Ab aquest títul acaba de publicar la Casa *Garnier germans*, de Paris, una colecció de trabalhs deguts á la ploma del ilu-strat periodista espanyol y académich de la Historia Sr. Enseñat.

Baix lo modest títol de *Narraciones*, el llibre conté un sens número de quientos, novelas curtas, monografias, estudis de costums, impresions de viatge, notas críticas d' actualitat y altrás diversos treballs en prosa que 's llegeixen ab verdadera delicia.

***

ALTRAS PUBLICACIONES REBUDAS:
BUTLLETÍ de la *Institució Catalana de Música* del carrer de Sagristans.—Números 7, 8 y 9.

UN COP DE CAP, joguina en un acte y en vers, original de JAUME PIQUET.—Obra que forma part de la Biblioteca del *Teatro Regional*.

X. X. X.

CANTARELLAS

Lo cassador busca cassa,
lo cansat busca repós,
y jo busco y no la trobo
una noya ab un gran dot.

Si Noé quan ficá á l' arca
animals de totas menas
s' hagués descuydat las sogras
no tindriam tantas penas.

J. PEDRIOS.

Calcula si 't duch amor,
y un carinyo fi, Pepeta:
que celebros lo teu sant
tots los días.... menjant crema.

POCOLI.

Nena hermosa, nena bella,
si no 'm pots dar ton amor
al menos fesme 'l favor
de dar-me un plat d' escudella.

UN OLOTÍ

Me preguntas perque sempre
vaig pel mon ab lo cap baix?

LA INSTANTANEOMANÍA

Lluís MM.

—¡Ara sí que no se 'ns escapa!

IDILI

Una aprenenta de mare de familia.

Romea forma una numerosa companyia capitanejada per en Borrás y en Bonaplata; al *Principal*, que 'n Tutau converteix en *Teatro catalá*, hi van la primera artista de la escena regional, Sra. Mena, y las principals figuras del antich teatro del carrer del Hospital; el *Circo Barcelonés* se disposa á obrir las portas, y mentres l' *Eldorado*, reformantse y embellintse, amenassa ser per tots els altres un terrible competidor, l' *Olimpo*, el decrepit *Olimpo* anuncia també la próxima inauguració de la temporada.

Aixó es lo que, referent al porvenir, podém anticiparlos. En quant al present, en pocas paraulas está dit tot.

Ara ho van á veure.

NOVEDATS

Com haviam suposat sense presumir de profetas, el benefici del Sr. Vico omplí 'l teatro, ab un ple que recordava 'l de l' inauguració de la actual companyia.

El públich tributá al gran artista una ovació tan ruidosa com merescuda, y l' ilustre Vico, que havia materialment brodat lo seu paper del drama *Vida alegre y muerte triste*, pera satisfer los desitjos de la entusiasmada concurrencia no tingué mes remey que dirigirli algunas paraulas que foren coronadas ab una salva d' aplausos en que no quedá cap má ociosa.

En fi, tan gros fou l' éxit del benefici... que diumenje á la tarde 's repeteix, porque 'ls pobles dels alrededores, pugan assistirhi ab tota comoditat.

El senyor Vico podrá alabarse d' haver realisat l' agregació del pla de Barcelona en un terreno en que no es fácil que cap Ajuntament ho intenti: en el terreno de l' admiració y l' entusiasme popular.

JARDI ESPANYOL

Segueixen els beneficis y segueix el públich favorint cada nit aquest teatro. Dimars tingué lloch el de la soprano *signorina Saroglia*, que 's veje molt animat.

Per avuy s' anuncia 'l del conegut barítono senyor Carbonell, ab *La Mascota*.

Novedat en preparació: *Richelieu*, opereta del Mtre. Sauvage, que s' ha d' estrenar la senmana que vé.

NOU RETIRO

Cada día, debuts, cada día *estrenos*... d' obras olvidadas, cada día presentació d' atraccions musicals ó artisticas... ¿Cóm no ha d' estar plé un teatro que, á mes d' oferir aquests alicients, es el mes fresch, el mes espayós, el mes cómodo pera l' estació actual?

Pepe-Hillo, ab la seva «plassa de toros» y la lidia simulada d' un «bravo novillo» ha donat al *Retiro* bonas entradas, com las donará segurament la famosa sarsuela *Sueños de oro*, tant temps há no representada.

¡Aixís ha de ferse!...

Vingan *novedats antigas*, que las *novas*... *passan altas*.

Es que busco la vergonya que vas perdre ara fa un any.

B. NANI.

Al Hospitalet vas nair, mes tingaho per molt ca- que si no mudas de viure morirás al Hospital.

ANTÓN E. FERRANT.

TEATROS

Diguin lo que vulguin els termómetros... las empresas de teatros abrigan la seguretat de que l' hivern s' acosta, y preparan ab la deguda anticipació els necessaris elements per entrar en campanya.

«Y aqui da fin la revista: perdonad sus muchas faltas.»

N. N. N.

Es conductor del tranvia l' marit de l' Agna Pi, y aquesta no pot sufri, —segons va contarme un día— que li diguin conductora, porque 'l nom gens bé li escau, y té rahó la senyora. ¡Si está seca com un clau!...

M. TREPAT ARGEMÍ.

—Marxá en Quím, y no se sab res d' ell ab tan temps qu' es fora. —Y sa muller ¿no está ab ansia? —No, senyora: está ab sa sogra.

J. STARAMSA.

Un día 'm va preguntar la filla gran de 'n Saldoni si l' estat del matrimoni era molt bó per menjar.

—En las probas clar se veu (vareig contestarli jo) per vosaltres deu ser bo, puig bastant vos hi engreixeu.

FELIÓNS PETIT.

Molt s' alaba 'l Sr. Novas de formal y home de pés, y es vritat, puig tinch entés que passa de dotze arrobas.

NUT.

—Es tant tossut mon cusí deya ahí á n' en Pep la Lola, que fins quan jo tinch rahó, ell se 'm té de tirá á sobre!

SURISENTI

Esquellots

LA VIUDA

Segons los datos oficiales proporcionats á la premsa, los consums van de baixa, no recaudantse de bon tros lo que 's deuría.

Contant y comparant quinzena per quinzena es com s' observa aquesta considerable disminució.

Avants de l' agregació á cada poble hi havia un forat.

Ara al agregarse 'ls pobles s' han agregat

—El negre m' escau... Pero, vaja, que 'l blanch no 'm va del tot malament...

LA INDUMENTARIA CICLISTA

—¡Y pensar que hi ha tontos qu' encare prefereixen las calsas!...

també 'ls forats formantse, segons sembla, una obertura considerable.

Sr. Coll y Pujol, ja cal que s' espavili. Ala, arri-mihi la espatlla, y á veure si la tapa.

Per plet curiós el que sostenían dos fulanos barceloníns disputantse la propietat literaria de una novela.

La veritat es que tant l' un com l' altre l' havían publicada enterament igual y sense la més mínima discrepància.

¿De qui era la propietat?

Lo sabí Salomón l' hauría feta partir pel mitj adjudicantne la meytat á cada hù.

Pero 'l jutje qu' entenía en lo negoci no tingué que apelar á un extrém tan radical, per haver averiguat que la novela en qüestió era original de un autor francès, havent sigut traduhida per un escriptor que ja no existeix.

Los dos litigants se l' havían apropiada.

En vista de lo qual será precís condemnarlos al pago de las costas, ab una petita compensació.

Que podrá consistir en exténdre'ls un diploma de *Suripantos*.

A Friburg (Suissa) s' ha celebrat un Congrès católich.

A qual Congrès, entre altres espanyols hi ha assistit, D. Delfí Donadiu, catedràtic de la Universitat.

El Noticiero ha publicat algunas cartas donant compte de las sessions. Y en una de aqueixas cartas deya *El Noticiero*:

«Difícil es, por no decir imposible, dar cuenta detallada de las *importantes* Memorias leídas y discutidas en cada una de dichas sesiones. Diremos únicamente que en el día de ayer *fueron muy celebrados*, entre los cincuenta trabajos leídos, los siguien-

tes de nostros paisanos, á saber: en la secció de Ciéncias religioses el del *catedrático de esa* Doctor D. Delfín Donadiu, etc., etc.»

La carta en que tals elogis se consignan está suscrita per D. D. (Delfín Donadiu.)

Los capellans al dir l' ofici s' encensen ells ab ells. En cambi 'l Sr. Donadiu s' encensa á sí mateix.

Lo qual vol dir qu' es mes católich que ningú: molt mes que 'ls capellans que diuhen l' ofici.

L' art nacional ens brinda aquesta senmana un episodi conmovedor.

Dos picadors, l' Agujetas y 'l Chano, en un departament de la plassa de Madrid van embestirse

L' ANIMA DE LA VINYA

Ara reposa,
fa la dormida...
Quan se desperti
¡quina bullida!

pica en má, com dos caballers de l' Edat Mitja en renyit torneig.

L' un y l' altre van sortir ferits del lance.

—¡Quina llástima—dirá mes de un empresari de toros—que aquests espectacles improvisats, no pogan anunciarse en lo cartell, á tant l' entrada. Los picadors que 's prestessin á pëndrehi part en lloch de apósits, podrían emplear bitllets de banch de mil pessetas per taparse las feridas.

Y es veritat: milers d' espectadors s' empenyarían hasta la respiració pera poder presenciar aquesta classe de lluytas.

Las cosas oportunas.

Quan ja s' han desmuntat las instalacions del Palau de Bellas Arts, ha aparegut lo Catálech general de la Exposició de industrias creadas, introduhidas y desarrolladas á Espanya al amparo del aranzel de 1891.

De manera que la tal publicació mes que un catálech sembla un epitafi.

Se tracta de un producte de la nostra terra y, vaja... no 'ns ho sabém callar.

¿Vostés coneixen l' *Anís Gloria*?

Donchs, sápigán que aquest *Anís*, verdadera *Gloria* de la casa Enrich Rombouts, de Badalona, que 'l fabrica, ha sigut premiat en l' Exposició de Bruselas ab medalla d' or.

Si ara no es hora de cridar: ¡Visca la producció nacional!... ni may.

Al escullirse á Sitjes lo terreno sobre 'l qual hi ha 'l projecte d' erigir l' estatua del Greco, llegí l' amic Russinyol un hermós discurs, exhuberant en poéticas vaguetats y en artístichs deliquis.

L' eminent repúblich D. Nicolau Salmerón, que 's troba actualment estiuhejant en la blanca vila, ne pronunciá un altre que resultá ser un modelo de alta concepció filosófica. Es impossible expressar ab mes vigor de pensament y de paraula, 'l concepte del idealisme en l' art, y la fé en los progressos científichs correlatius als progressos artístichs.

Lo modernisme, tal com l' entén Salmerón, ofereix horisóns infinits mirant al camp inmens de l' humanitat.

Lo Greco, donchs, tindrà dos monuments: el de pedra y bronze que li erigirán los séus admiradors, capitanejats per en Russinyol, y 'l que ab frase escultural li ha dedicat la poderosa inteligencia de don Nicolau Salmerón.

Ab motiu de l' agregació va quedar cessant.

Ab motiu de la cessantia se moría de gana y estava desesperat.

Y ab motiu de la desesperació va clavarse un tiro.

Parlo del ex-porter de Gracia Jaume Buxadé, de 64 anys de edat, y pare de familia.

Havía trucat en vá á totes las portas... y al últim trucá á las de la mort. Encare que ferit de gravetat, també la mort se negá á rebre'l.

Ara diuhen que quan estiga restablert de la ferida, se li concedirá l' empleo que tant necessita per viure. Se l' ha guanyat y es just que se li dongui.

Pero es de desitjar que aquesta manera de sollicitarlo no trobi gayres imitadors. D' altra manera 'l Sr. Coll y Pujol no guanyará prou per sustos.

«Cantin papers y mentin barbas» ha dit Mossén Cinto, en la novena de sas interessantíssimas cartas.

Y al efecte reproduheix algúns documents dignes de ser llegits, entre 'ls quals s' hi conta una carta

fetxada á Madrid lo día 3 de mars del 93, y suscrita per l' ilustre marqués de las Cinquillas.

Diu aixís:

«Mi muy querido Mossén:.... En cuanto á que examine Vd. su conciencia acerca de si ha distribuido ó no bien mis limosnas, se lo prohibo, si puedo prohibírse-lo, y en cuanto á que Vd. en casa no haya hecho nada bueno, sólo le diré que *nunca podremos pagarle todo el bien que con su ejemplo nos ha hecho, todos los consuelos que nos ha dado y todo el cariño que le debemos*. Es Vd. dueño de no creerlo así, por su modestia; pero *así es y así lo creo yo*.

»C. LÓPEZ BRU (*)

**

Mossén Cinto ab la publicació de aquesta carta desva-neix totas las calumnias que la maledicencia havia propalat respecte als últims anys de la séva permanencia en la casa del Sr. Marqués.

Y fá mes encare. Demuestra quant es cert es aquell adagi catalá que diu: «Agrahiment de rich, aygua en cistella.»

L' escena que vaig á referir ha passat á Italia; pero podria passar á Espanya facilíssimament.

Se tracta de un soldat jove de un regiment alpi qu' embolicat ab son capot se passeja per l' andén de una estació de ferro-carril. Se creuha ab ell un oficial, y 'l soldat deixa de saludarlo. Pensant que la falta era deguda á un descuyt no li diu res; pero al passar de nou y veient que tampoch lo saluda, se li planta al davant y l' increpa ab veu ayrada.

Llavors lo soldat, ab un moviment d' espatllas deixa caure 'l capot y 's mostra tal com es, manco dels dos brassos.

—Senyor oficial—diu—tots dos los he perdut á Aduá. Ja ni saludarlo puch: dispensi.

L' oficial va donarli una abrassada, y 'l públich que presenciava l' escena, esclatá conmogut en un estrepitós aplauso.

Entre dos amichs:

—Y la teva dona?

—Cada día mes fastidiosa.

—Donchs ¿per qué no la plantas?

—Déu me 'n reguard! Si la plantava sería capassa de rebrotar.

(*) Suplico al caixista que no s' equivoqui. Una t afegida al apellido Bru, sería una errada de imprenta imperdonable.

PASSEJANT PEL PARCH

—¿Ho veus, Blay? Hi ha bastants sabis que no 's recatan de dí que tú, avans de sé 'l qu' ets ara, erats una cosa així.

Un pare, orgullós de la seva filla, alumna de piano de un reputat professor, no sabia parlar de res mes que dels grans progressos que feya la noya en l' instrument.

—De manera que adelanta... —li deya un amich.

—¿Que si adelanta preguntas!—Avuy mateix, al donar la llissó al davant meu, lo mestre li ha dit que anava sis compassos adelantada.

Tornant un marit dels banys de la Garriga, deya, plé de satisfacció, á la seva dona:

—Vaja, noya, alegrat. Se me n' ha anat el reuma; pero completament. Estich com si may n' hagués tingut.

La esposa fa un gesto de disgust.

—Y aral—exclama 'l marit entre afectat y sorpres.

—Per una part me 'n alegro; pero per altra... ¿cóm ho farém ara pera saber los cambis de temps?

MISTERIS DEL SENYOR GRIERA

MINISTERI de HISENDA MUNICIPAL

—Me sembla, Sr. *Ministre*, que valdria la pena que aquest projecte l' exposés al públich, porque ja que Barcelona paga, crech que te 'l dret de sapiguer ab qué 's gastan els quartos.

A Ribas.

—¡Quina fresca tan agradable!... ¡Quina temperatura tan deliciosa!... Y pensar que á Barcelona, á horas d' ara estarán rostintse.

—¿Y bé y á tú que 't fá?

—Á mí res: ho dich pel méu marit.

—¿Qué potser l' anyoras?

—No, ca: ho dich porque, si ho arriba á saber es capás de venirse'n á Ribas.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Pas-sa-ma-ne-ri-a.*
- 2.ª ID. 2.ª—*En-te-ni-ment.*
- 3.ª MUDANSA.—*Coba—Cabo—Baco—Bacó—Boca.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La Dida—Feliu y Codina.*
- 5.ª CONVERSA.—*Anita.*
- 6.ª CADENA DE PUNTS.

R O M
O L O
M O R E L L
E R A
L L A N S A
S O L
A L L

- 7.ª GEROQLÍFICH.—*Per rúbriques una sumaria.*

ESPECÍFICHS CATALANS

preparats per lo Doctor Boatella

CREMA DE SALICILATS DE BISMUT Y CERI

Agradable al paladar y fácil de pendre tan als majors com als menors d' edat.

Cura tota classe de diarreas y vómits, inflor de ventre, disenteria, llagas y tota classe de inflamacions del ventrell y budells, cólichs delas criaturas y de la dentició, dels vells y dels tísihs.

D' efectes rápits en tota classe de descomposicions de ventre sobre tot en las produhidas per lo calor del Istiu.

GRANULAT DE VICHY EFERVESCENT

De efectes curatius segurs en tota indigestió, flatos, bilis, rodaments de cap, mareig. Indispensable als viatjans sobre tot de paissos cálits.

Com á beguda refrescant y de recreo no té substitució, apaga la sed y evita los vómits y diarreas propis del Istiu.

Aquest medicament sustitueix en tots los casos á la magnesia efervescent de la qual se 'n fá tan abús determinant sa mala preparació mal de pedra y debilitat de la sanch. Reemplassa las aigues y sals de Vichy per la séva bondat y economia.

De venta en la farmacia del Doctor Boatella, successor de Aguilar, Rambla del Centro, 37, frenté al Teatro Principal.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

OBRA NOVA

ÍNTIMAS VULGARS

PER

Joseph Burgas (MAYET)

Un tomo en 8.^u Ptas. 1.

PENSAMENTS en VERS

ORIGINALS DE

ALBERT LLANAS

Il·lustracions de Modest Urgell

SI TA MULLER TE PARENTS
AMANEIX ESCURA-DENTS

Preu 2 ralets.

BARCELONA Á LA VISTA EXPLÉNDIDO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS INÉDITAS DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES
CUADERNOS 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º, 10.º, 11.º y 12.º á Ptas. 0'30 CUADERNO

Magníficas tapas para la encuadernación de las 192 vistas de que se compone el album.

Precio de las tapas: 2 pesetas

La casa se encarga de la encuadernación del Album, regalando para cada ejemplar una portada y un indice.

Precio de la encuadernación UNA peseta

Novedad

HISTORIA POLITICA Y DIPLOMATICA

DESDE LA INDEPENDENCIA DE LOS ESTADOS UNIDOS HASTA NUESTROS DÍAS

por **JERÓNIMO BECKER**

Un tomo en 4.º Ptas. 10.

SAFO

POR

Alfonso Daudet

Un tomo 8.º

Ptas. 3'50

CONSTANTINO GIL

DERECHO CÓMICO-CONYUGAL

LIBRO INDISPENSABLE

Antes de la boda, en la boda y sobre todo después de la boda.

Precio 3 Ptas.

F. Monlau

HIGIENE

DEL

MATRIMONIO

Un tomo 8.º encuadernado Ptas. 7.

JOSÉ ZORRILLA

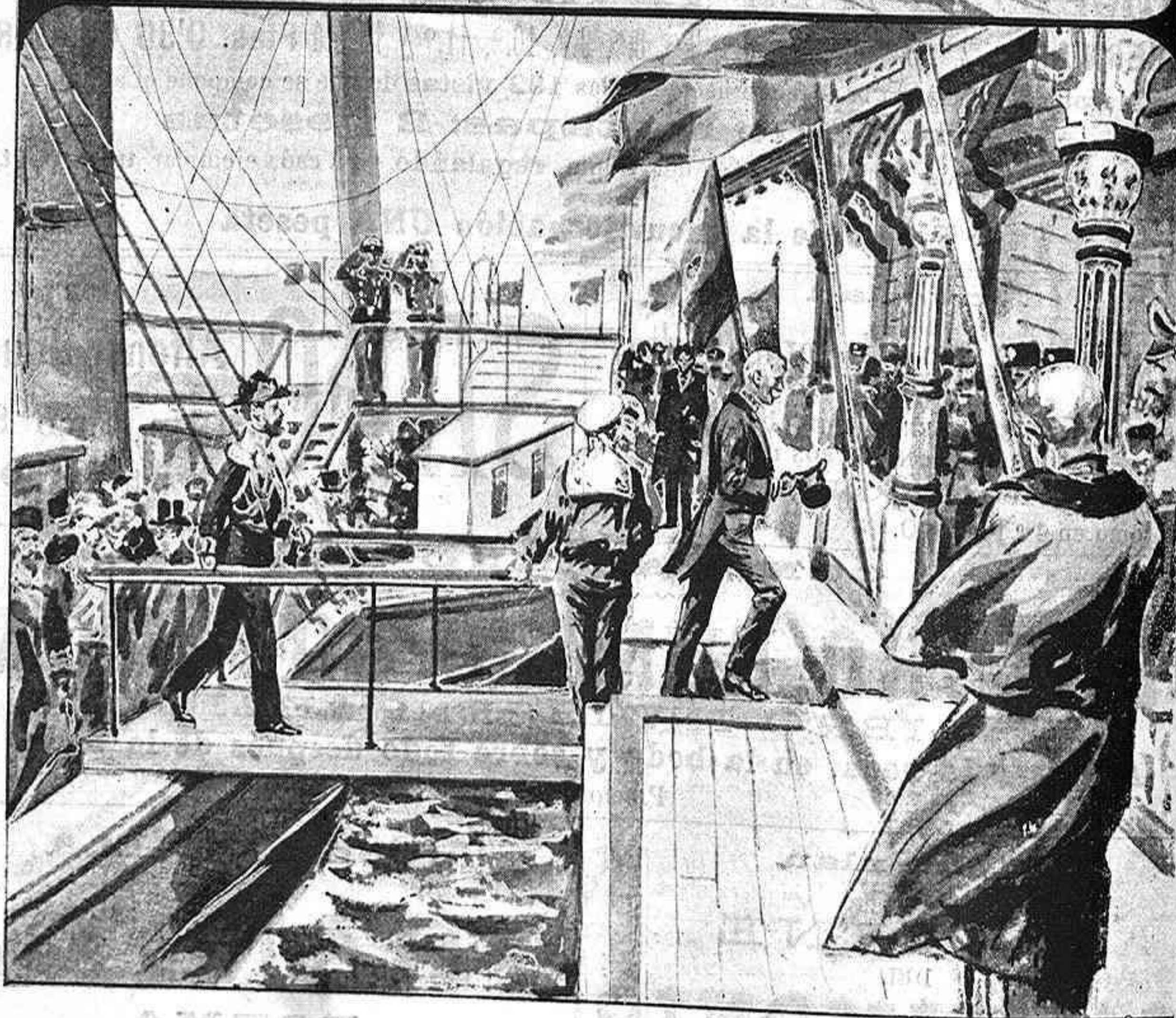
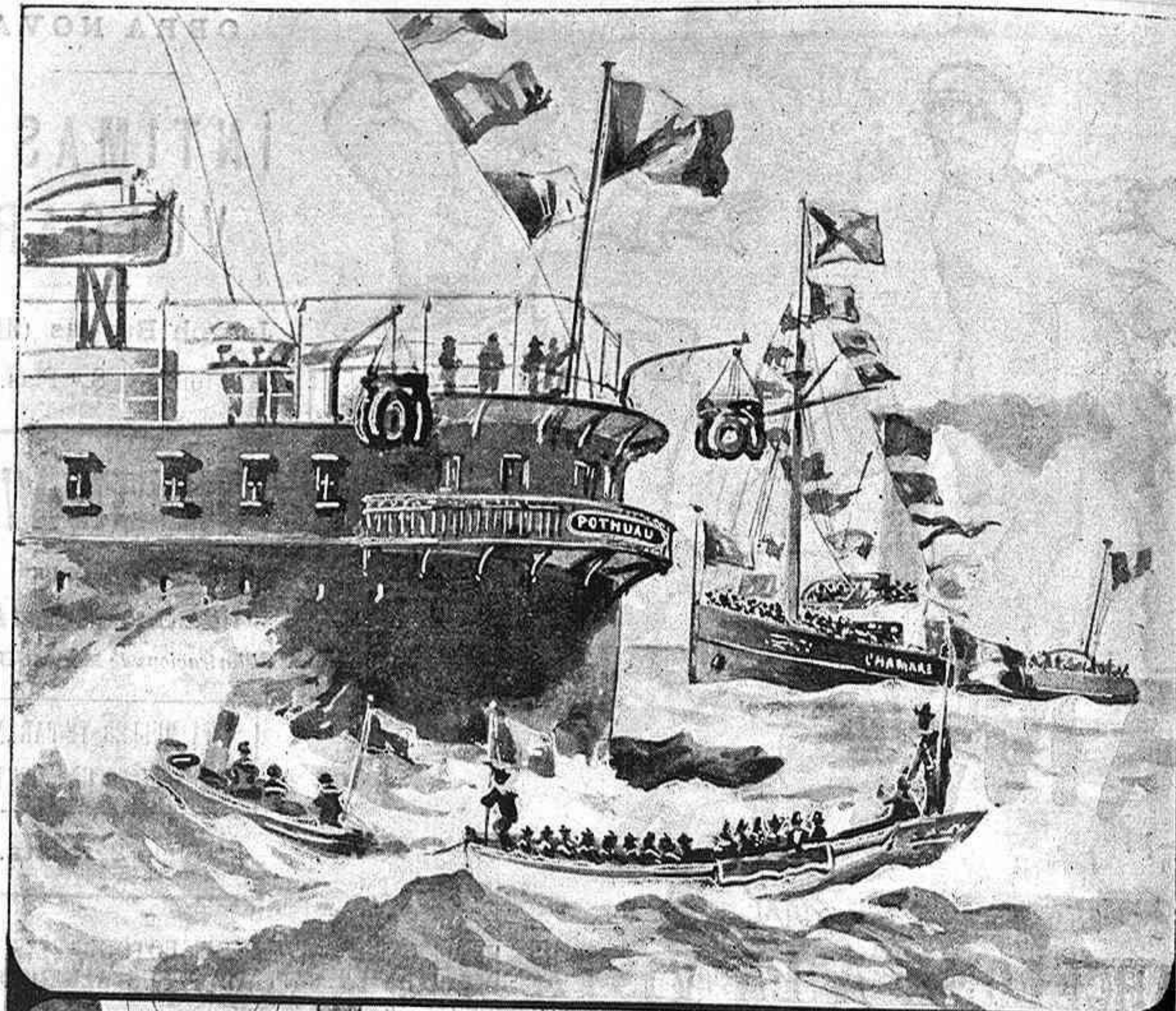
GRANADA

POEMA

Dos tomos 8.º encuadernados Ptas. 10.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

VIATJE DE MR. FAURE Á RUSSIA

(Del Monde Illustré)
 El Pothuau, ahont va 'l President, surt de Dunkerque.—Arribada de Mr. Felix Faure á Russia.